

niuntur) oportet quod prius egerit vitam valde exemplarem, remotam a ludis, ab otio, a pravis sociis, et deditam orationi et Sacramentorum frequentia (sed quis est hic, et laudabimus eum?); alioquin se ponet in statum quasi certæ damnationis; præsertim si hoc faciat, ut obtemperet parentum fini, qui est res domesticas augere. Jam autem dictum est supra n. 21. et 22. quam gravissimum sit peccatum, quod patrant parentes illi qui filios cogunt, ut statum ecclesiasticum aut religiosum inviti suscipiant. Quoad puellas vero quæ virginitatem suam Jesu Christo consecrare cupiunt, non permittat eis castitatem perpetuo vovere, nisi cognoscat eas bene fundatas in virtutibus, et edoctas in vitæ spiritualis regulis, et præcipue in oratione exercitatas. Sub initio eis tantum permittere potest, ut castitatem voveant per aliquod definitum tempus, nimirum a solemnitate alicujus festi ad aliam alterius.

41. Demum quoad adolescentes illos qui volunt aut debent ducere uxorem (dico debent prout probatum est in libro, loquendo de iis qui essent incontinentes et nollent adhibere alia media opportuna ad se continendos) advertendum, quod sicut peccarent parentes, qui sine juxta causa eis honestum matrimonium impedirent, ita contra peccarent filii (et ideo confessarius tenetur illis hoc prohibere), qui vellent cum dedecore familiae matrimonium inire, aut quamvis conjugium non esset indecorum, vellent tamen illud contrahere, invitatis parentibus, et cum eorum scandalo, quin ipsi filii justam causam habeant ob quam excusentur; observa quomodo in libro id elucidatum est. Vide dicta Tr. 18. n. 16.

PUNCTUM V.

QUOMODO SE GERERE DEBEAT CUM PERSONIS DEVOTIS?

42. Personis devotioni deditis, quæ frequenter accedunt ad communio-

nem, ordinarie loquendo, insinuandum, ut saltem in qualibet hebdomada sacramentalem absolutionem suscipiant. Hujusmodi penitentes, si tantum de imperfectionibus confitentur quæ non pertingunt ad culpas certe veniales, dicit Bonac., eos absolvi posse sub conditione; sed hoc non admittendum censeo, nisi per raro, et cum ipsi non possent materiam certam præteritæ vitæ assignare, vel non sine magna molestia. Ceterum dico, quod si penitens certam non exhibet materiam, non debet confessarius angere in eam perquirendo, ut illum absolvat: et casu quo perquisisset, nec invenisset, non tenetur ei conditionatam absolutionem impertire. Hoc procedit, cum penitens confitetur (ut dixi) de defectibus, de quibus dubitatur, an pertingant ad venialia; at si de certis venialibus confitetur, sed usualibus, sive quotidianis, puta de impatientiis, intemperantiis, distractionibus in officio, in oratione, et similibus, ut absolutio illi præberi possit, spectandum est, an ipse aliquando sibi, quantum potuit, vim intulerit, ac passionem superaverit: quia tunc judicari poterit ejus culpas potius ex humana fragilitate processisse, quam ex defectu doloris aut propositi. E converso, si ille frequenter et sine resistantia in hujusmodi culpas relapsus sit, tunc cum eo agendum tanquam cum recidivo, juxta dicta ex n. 9. hujus tract.

43. Plura insuper hic notanda: Et 1. caveat confessarius, ne his suis penitentibus spiritualibus, præsertim fœminis, prohibeat accedere ad alium confessarium; et cum advertat accessisse, ostendat id sibi gratum fuisse; imo ipsis imponat, ut aliquando apud alios confiteantur; præterquam si quis esset valde scrupulosus, de quo prudenter timeat, ne si ad alium accedat, qui ejus conscientiam ignorat, notabiliter esset inquietandus. Caveat pariter confessarius, ne sollicitum se ostendat, se

vene alicujus animæ directionem suscipere. 2. Numquam absque necessitate de aliorum confessariorum defectibus loquatur, sed potius sedulo quærat eos ab aliquo errore commisso excusare. 3. Directionem non suscipiat alicujus qui vult directorem suum relinquere, nisi adsit urgens causa, ut docent s. Philippus Neri, s. Franciscus Salesius, s. Carolus Borromæus, et alii; ex hoc enim sæpe dissipationes, perturbationes et quandoque etiam scandala oriuntur. Advertatque, ad mutandum confessarium non satis esse, quod penitens aliquam erga eum abominationem sentiat, vel quod videatur verbis ipsius fidem non amplius habere, ut enim ait s. Theresia, sæpe hæc est demonis tentatio. Unde s. Franciscus Salesius sic docet: *Confessarius non est variandus sine gravi ratione. Sed contra neque expedit in hoc esse invariabile, si legitime causæ mutationis superveniant.* Cæterum dicit s. Theresia justam esse posse causam mutandi confessarium defectum bonitatis; ita inquit: *Si confessarius proclivis alicui vanitati apparet, mutetur; cum ipse sit vanus, vanos alios efficit.* Propterea poterit esse justa causa mutandi confessarium defectum doctrinæ; de hoc tamen certam oportet habere præsumptionem. De cætero, ait s. Theresia, quod de dubiis bene potest penitens alios doctos directores consulere, imo aliquando hoc omnino expedit. 4. Evitet confessarius partialem se ostendere cum aliquo penitente. Quidam ad aliquam animi benevolentiam nimis adjiciunt; cum illa omnem curam, tempus et laborem insumunt. Non negandum quod aliqua anima quandoque majori indigebit assistentia, quam alia; sed alia est assistentia, alia est adhesio, quæ efficit, ut parcius cura de aliis penitentibus habeatur. Ideo expedit, quod confessarius personæ illi indigentiori aliquem diem aut tempus particulare assignet, quin alii incommodum re-

cipiant. Notandum 5. quod in excipiendis confessionibus harum personarum spiritualium confessarius cavere debet, ne nimis attollat vocem quamvis de peccatis non loquatur; quia ex hoc accidere potest, quod alii expavescant suas culpas confiteri, ob hunc timorem quod confessarius alta voce loquatur. 6. Non sit facilis permittere devotis puellis, ut capillos præcidant, et aliquem induant habitum religiosum; sed curet, ut ipsæ prius per multum tempus in vita spiritali, et in virtutibus fixis radices immiserint. Propter istam nimiam facilitatem confessariorum, quot puellæ postea habitum dimittunt, et nuptias ineunt cum scandalo loci, et malo exemplo aliarum! 7. Neque his puellis indulgeat confessarius, ut a viris doceantur legere, et tanto minus scribere. Quot puellæ simplices, quia didicerunt legere, animæ jacturam luxere! Hæc si non est proxima peccati occasio, saltem est non parum periculosa. Si cupiunt talia addiscere, curent doceri ab aliqua alia muliere, aut ab aliquo fratre parvulo (adhuc cum cautela), alioquin eas non absolvat; nec etiam absolvat matres quæ hoc permittunt. 8. Neque concedat fœminis juvenibus, ut vagent, ecclesias visitando, utque in ecclesia morentur, plus quam est necessarium, cum perturbatione parentum; sed eas moneat, ut attendant eis parere, labores domesticos amplectendo. Quomodo autem, et quantum confessarius cavere debeat a familiaritate suarum penitentium, de hoc sermo fiet puncto 10. n. 34. De directione autem animarum spiritualium loquemur in *Append. 1.*

PUNCTUM VI.

QUOMODO DEBEAT SE GERERE CUM MUTIS ET SURDIS.

44. Si mutus esset etiam surdus, ut ordinarie evenit, ad ejus confessionem excipiendam oportet eum adducere in aliquem occultum locum, ad exigendum quoddam signum suo-

rum peccatorum et doloris, meliori modo quo potest. Sed priusquam eum audiat, curet confessarius instrui ab ejus familiaribus de ipsius vitiis, et de modo tenendo, ut eum percipiat et ab eo percipiatur; et cum aliquod jam perceperit ejus particulare peccatum, cum signo doloris, illum debet absolvere. Sed ego semper eum sub conditione absolverem, nisi quamdam moralem certitudinem haberem de sua dispositione.

45. Mutus si sciret scribere, juxta nostram sententiam (1), ipse tenetur ad confitendum per scripturam: qui enim tenetur ad finem, tenetur etiam ad media ordinaria. Dico *ordinaria*, quia scriptum non esset muti ordinarium medium, si alioquin magnum ille deberet laborem subire ad suam confessionem explendam, aut si manifestationis periculum esse posset. Loquendo autem de surdis, si unquam accederet ad confessionarium aliqua mulier surda, aut surdastra, et confessarius in progressu confessionis interrogans de circumstantiis peccati confessi, adverteret eam esse surdam, vide dicta *Tr. 16. n. 155.*

PUNCTUM VII.

QUOMODO SE GERERE DEBEAT CUM MORIBUNDIS?

46. Confessarius in excipiendis moribundorum confessionibus non debet tam exacte procedere circa numerum et circumstantias; praesertim si jam accessisset sacerdos cum Viatico, aut si medicus instaret, ut cito Viaticum suscipiatur; tunc enim melius est ad dispositionem poenitentis, quam ad confessionis integritatem attendere. Sufficit tunc imponere infirmo, ut cum convaluerit, confessionem repetat. Et satisfactio sit levissima, imponendo proportionatam pro tempore quo ille convalescet; vel satis erit ei injungere ut redeat tempore sanitatis. Vulnerati, et puerperae, quae ordinarie nequeunt ab assistentibus deserui, sufficit ut se accusent gene-

(1) Vide tract. 16, n. 35.

rice de suis peccatis, et in particulari de aliqua culpa levi, cum proposito integre confitendi si convalescant. Advertat confessarius, quod si moribundus tenetur ad aliquam restitutionem, quam valeat tunc implere, ei imponere debet ut statim faciat: et non sufficit, quod de illa onus hereditibus relinquat, alias eum non absolvat.

47. Si autem infirmus notabilissimam subiturus esset perturbationem animi, in audiendo quod debeat Viaticum accipere, probabile est posse parochum Eucharistiam ei praebere, reticendo solita verba: *Accipe, frater, Viaticum, etc.*, sed proferendo ordinaria verba Communionis: *Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat, etc.* Vide dicta *Tr. 15., n. 50.* Si deinde confessarius adverteret moribundum jam esse in statu, quo teneretur suscipere Extremam-Unionem, et ille respueret, patefaciat ei magnos effectus hujus Sacramenti, quod grandem praestat animae fortitudinem ad obsistendum in ultimo agone daemoneum tentationibus; eam solvit a culpis venialibus, et etiam mortalibus, si occultae sint; et insuper sanitatem adhuc corporis confert, cum animae salutem expedit: sed hanc sanitatem non praebet, si moribundus eo devenit, ut nequeat amplius nisi per miraculum convalescere; quia Sacramentum per viam ordinariam tantum operatur, causas naturales coadjuvando. Si vero, hoc non obstante, infirmus non acquiesceret, et pergeret nolle ungi, valde probabiliter plures dd. docent eum lethaliter peccare, saltem adversus charitatem erga seipsum, cum ultro se privet tanto auxilio in tanta necessitate.

PUNCTUM VIII.

QUOMODO SE GERERE DEBEAT CUM CAPITE DAMNATIS.

48. Cum his maxima charitas et patientia adhibenda est. Prima vice qua confessarius eam visitat,

incipiat ei significare, mortem illam donum esse Dei, qui vult eum salvum facere. Dicit quod nos omnes ex hoc mundo discessuri sumus, et de brevi, ut ad aeternitatem perveniamus, quae non habet finem. Hinc ipsi loquatur de felici beatorum vita, et de miseria damnatorum. Deinde hortetur eum ut gratias agat Deo qui usque ad illud tempus ipsum expectavit, nec permisit ut moreretur tempore quo erat in peccato. Deum inducat, ut mortem hilari animo accipiat, eam conjungendo cum morte quam Christus Dominus pro suo amore perpessus est. Eumque confortet dicendo, quod ipse mortem propter sua peccata acceptando, certe salvus est, et cum magno merito salvus, unde in caelo grandi remunerabitur praemio. Insinuet ei postea, ut confiteatur, et omnia peccata sua libere manifestet. Praecipue interroget, an odio adversus aliquem teneatur? et an servet secum particulas consecratas, aut oleum sanctum, aut superstitionas scripturas? Interroget etiam, an aliquot inierit cum daemone pactum? postquam autem eum absolverit, curet ut ille pluries communicet; monendo etiam ut frequenter Deipara se commendet, ut bonam ipsi mortem obtineat. Dum e carceribus reus ad patibulum pergat, dicat ei: *Eia fili mi sequere Jesum Christum, qui ante te profectus est ad calvarium, ad subeundam pro te mortem tua longe amariorem.* Cum ad locum supplicii perventum sit, iterum eum reconciliet, et absolvat, moneatque ut aliquam indulgentiam lucretur, et aciendo sic dicat: *Eia N. hilari esto animo, jam nunc manes in gratia Dei: jam patent tibi paradisi januae; ibi te expectant Jesus et Maria. Conjunge mortem tuam cum morte Jesu, qui pro tuo amore exanguis inter ludibria et cruciatu mortuus est. Amasne illum? dic mecum: Domine, super omnia te diligo; mori volo, ut tuam faciam voluntatem. Mortem pro meis*

peccatis accepto. Spero jam mihi te pepercisse, iterum te offendisse me poenitet. Cupio cito venire ad caelum, ad tuos pedes osculandos, ac ad te amandum in aeternum. Cum vitta super oculos reo imponitur, et ipse scilicet ascendit, ei dicat. *Fili mi, invoca Dei Matrem, ut tibi assistat. Offer mortem tuam pro culpis tuis. Protestare te nolle consentire ullae daemoneum tentationi.* Postquam scalam ascenderit (dum sententia executionis demandanda est), dicat: *Ecce Jesus Christus qui expansis brachiis te expectat, ut amplectatur. Domine, te offendi, mihi displicet; nunc te amo toto corde, Deus animae meae. Tu me vocas, ecce venio. Maria Virgo, adjuva me. Domine, in manus tuas commendo spiritum meum. Jesus et Maria, Jesus, Maria, Joseph.*

49. Si autem reus obstinate nollet confiteri, quid agendum? 1. Confessarius quarat eum orationibus adjuvare, et curet, ut etiam ab aliis ille Deo commendetur, ac praecipue a communitatibus religiosis, ut Missis et praebitis ipsum auxilientur. 2. Intimet damnato, quod sive ipse convertatur, sive non, sententia exequenda erit. 3. Interroget, an forte de sua salute desperet, eo quod animam daemone tradiderit? Eo enim casu illi suadere studeat, quod hujusmodi pactum vim non habet; quia solus Deus est animae Dominus, et statim ac ipse pravam revocat voluntatem. Deus ipsi omnia peccata remittit. 4. Interroget, an aliquem odio insequatur, ex quo proveniat sua obstinatio? Insuper advertat confessarius, primis vicibus, quibus talem obstinatum alloquitur, ne importune cogat ut statim confiteatur, quoniam obstinatio fiet. Melius erit sermonem secum facere de morte cui omnes tenemur, de misericordia Dei, de poenis inferni, et de paradisi gaudiis. Enarret ei exemplum alicujus peccatoris, qui mortuus est impoenitens; aut nonnullius capite damnati, qui sanctam sortitus est mor-

tem, prout illius, qui, cum innocens damnatus fuisset, cumque interrogaretur, qua de re suam non defendisset innocentiam? sic respondit: *Et cur? Ego tot annos Deum rogavi, ut mihi concederet mori morte opprobriosa, sicut Salvator meus obiit pro me; ego jam obtinui quod petebam, et nunc hac optata sorte me privare vellem?* Et ita hilariter ad patibulum perrexit. Dictis his, confessarius relinquat reum, ut secum ista animo revolvat; et postea iterum sciscitetur, an forte mutatus sit, eique dicat: *Fili mi, jam tua mors appropinquat, quid decernis? In tua potestate est infernum, aut caelum eligere. Animadvertite, quod si obstinate decedis, per totam aeternitatem te penitebit, sed tanto malo nullum amplius remedium suppetet.* Cum adhuc ipsum videat durum, curet ut circumstantes orent pro eo, et praesertim litanias B. Virginis recitent; et deinde ante eum genuflectat, rogetque, ne velit perire. Si ne proficiat quidem eum alloquendo, se vertat ad alloquendum Crucifixum. Deinde, si reus jam advenerit ad supplicii locum, exposulet a populo, ut omnes genuflectentes pro illo obstinato preces effundant. Prodesse quoque poterit eum terrere dicendo: *Discede, maledicte, in infernum quandoquidem vis te perdere. Sed scito, quod tua poena acrior in inferno erit memoria hujus temporis, quod Deus tibi largitur, et tu abuteris;* at postmodum dulcem resumat sermonem. Si unquam damnatus jam scalam ascenderit, et petat confiteri, flagitet justitiae ministros ut permittant ei descendere protestando quod tunc ipsi tenentur tempus illi concedere ut confiteatur. Hoc tamen currit pro eo qui nondum confessus est, nam si reus jam alias confessus fuerit, tunc confessarius moneat eum, ut actum contritionis eliciat, et inde sic interroget: *Eia, Fili mi nunc nonne intendis confiteri illi, cuius peccata tunc, et praesertim illa quae mihi dixisti?* Et cum reus

annuerit, levissimam ei satisfactionem imponat (v. g. ut invocet Jesum et Mariam) et absolvat.

PUNCTUM IX.

QUOMODO SE GERERE DEBEAT CONFESSARIUS CUM INFESTATUS A DÆMONE.

50. Aliqui obsessi a malis spiritibus vexantur spectris horribilibus, aut corporalibus cruciatibus. Horum facilis est cura; insinuetur eis oratio, patientia, et semper omnia divina voluntati uniformitas. Confessarius non sit ita incredulus, ut judicet omnes has invasiones, aut infestationes demonum esse phantasias, aut corporales infirmitates; quia non negandum, veros obsessos etiam inter christianos reperiri; Ecclesia enim adversus invasiones, ista tot instituit exorcismos, quorum exercitium testatur nobis Concilium Tridentinum semper in usu fuisse apud Ecclesiam. Præterquam quod, si obsessi non existerent, inutiliter Ordo exorcistatus institutus fuisset, quos super energumenos et catechumenos potestas confertur (quod certe non potest supponi); et quidem hic Ordo est unus ex septem, qui semper in Ecclesia Dei fuerunt, ut idem concilium declaravit. Cæterum concilium est semper de talibus invasionibus suspicionem habere; non enim negandum, majorem earum partem esse aut fictiones, aut imaginationes, aut infirmitates, praesertim in mulieribus.

51. Qui tamen magis solent confessariorum mentem gravioribus difficultatibus implicare, sunt ii qui turpibus visionibus, motibus, ac etiam tactibus vexantur a dæmone, qui non solum fomitem sensualem excitat, sed aliquando etiam cum eis carnale commercium sub forma viri aut mulieris habet, quapropter *succubus*, vel *incubus* appellatur. Quidam hos dæmones incubos, vel succubos dari negant; sed communiter id affirmant auctores, ut Martinus Delrio in opere *Disquis.* Hieron. Menchi l. 2. c. 13. Cardinalis Petrucci *Ep. part.* 2.

lib. 2. opusc. 5. c. 13. n. 5. et Sixtus Senensis l. 5. *Bibl. Sacr. Annot.* 77. ex Cypr. s. Just. Tertull. etc. Et maxime hoc confirmat s. Augustinus l. 15. *de Civit. Dei*, c. 23. in initio ubi scribit: *Apparuisse hominibus Angelos in talibus corporibus, et non solum videri, verum etiam tangi possent, verissima scriptura testatur, et multos (quos vulgo incubos vocant) improbos saepe excitisse mulieribus, et earum appellasse ac peregrisse concubitum. Quosdam dæmones hanc assidue immunditiam, et tentare, et efficere, plures talesque viri asseverant, ut hoc negare imprudenter videatur.* Equidem possunt dæmones ad hunc improbum usum defunctorum corpora assumere, vel de novo sibi assumere ex aëre, et aliis elementis ad carnis similitudinem, ac palpabilem et calidiorum corporum humanorum species effingere, et sic ea corpora ad coitum aptare. Imo tenet praefatus Delrio, citans d. Thomam d. Bonav. Scotum Abulens. aliosque plures, quod dæmon potest etiam verum semen afferre aliunde acceptum, naturalemque ejus emissionem imitari, et quod ex hujusmodi concubitu vera proles possit nasci, cum valeat dæmon semen illud accipere, puta a viro in somno pollutionem patiente, et prolificum calorem conservando, illice in matricem infundere: quo casu proles illa non erit quidem filia dæmonis, sed illius cujus est semen, ut ait d. Thomas apud citatum auctorem. An autem, inspectis legibus a divina providentia constitutis pro propagatione generis humani, hæc aliquando evenisse, aut evenire posse credendum sit, sapientiorum judicio remittimus. Hic autem fit dubium, an possit dæmon, permittente Deo, absque hominis culpa manus illius admovere ad se tactibus pollutionem? Affirmat p. Gravina Dominicanus, et quidem probabiliter: si enim valet dæmon corpus alicujus totum movere, ut narratur de Simone Mago, ope dæmonis in aërem su-

blato; cur non poterit et manum? Præterea, si dæmon potest alicujus commovere linguam, ut invitus proferat obscena verba, aut blasphemias contra Deum, quidni manus, ut turpia patrentur? Idem sentit Cardin. Petrucci l. c. n. 8. ubi sic inquit: *Non semel compertum fuisse, quod dæmon aliquam partem in humano corpore ceperit quodammodo possidere, puta oculos, linguam, vel etiam verenda. Hinc fit linguam obscenissima verba proferre, licet mens talia tunc non advertat. Hinc impetus et effectus quandoque se turpiter denudandi proveniunt. Hinc fœdiora, quae me conscribere pudet: sed maxime prædicta confirmantur a s. Thoma l. 2. quæst. 80. art. 3. in corp. qui sic ait: *Respondeo dicendum quod diabolus propria virtute, nisi refragetur a Deo, potest aliquem inducere ex necessitate ad faciendum aliquem actum, qui de suo genere peccatum est, non autem potest inducere necessitatem peccandi; quod patet ex hoc, quod homo motivo ad peccandum non resistit; nisi per rationem, cujus usum totaliter impedire potest, movendo imaginationem et appetitum sensitivum, sicut in arreptitiis potest; sed tunc ratione sic illigata, ut quid homo agat, non imputatur ei ad peccatum, sed si ratio non sit totaliter ligata, ex ea parte quae est libera, potest resistere peccato, sicut supra dictum est. Unde manifestum est quod diabolus nullo modo potest necessitatem inducere homini ad peccandum.* Juxta igitur s. Thomam, bene potest dæmon (permittente Deo) omnem libertatem ad resistendum homini auferre, sicut auferit obsessis, eumque inducere ad faciendum actum de se peccaminosum sine hominis peccato formali. Insuper juvat hic adnotare id quod super hoc puncto sapienter scribit P. Scarameli (1) dicens: *Id potest peragere sine peccato formali creaturae, si scilicet dæmon eo tem-**

(1) P. Scaramel. Direct. Mystic. tr. 5. cap. 11. n. 124.

pore quo exterius operatur, interius usum rationis totaliter impediatur, ut omnem demat libertatem ad resistendum: quod per d. Thomam fieri potest, ita vehementer movendo imaginationem et appetitum sensitivum, ut per tales perturbationes omne rationis lumen extinguatur. Hinc confessarius examinet poenitentem in his, quae patitur, advertat quemadmodum malitiam peccati, et ut habeat aliquem stimulum retrahentem ab illa actione. Nam si dicat, durante illa tentatione, ita mentem sibi offundit, ut nihil cognoscat, nec ullum remorsum sentiat, tunc poterit censeri immunis a peccato. Sicut si eo tempore in ipso effulgeat aliquod lumen rationis, ita ut ratio non sit totaliter ligata, et possit resistere. Praeterea advertit per aelatus auctor; monetque confessarios, ut curent quod talia patientes semper subiciant clavibus Sacramenti huiusmodi actus, quia ipsi vix credi possunt immunes saltem a peccato veniali vel propter advertentiam imperfectam, vel propter aliquam deficientiam resistantiam, quam adhibere debebant.

52. Si quis unquam advenit infestatus ab hoste huiusmodi genere tentationis (dictae spiritus fornicationis, a quo s. Ecclesia nobis praecipue iungit petere a Domino, ut nos liberet), debet confessarius multum satagere ad praemovendum poenitentem in tam horrendo conflictu; nam ait doctus Cardinalis Petruccius, has animas in magno periculo versari, si remedia non adhibeant multum efficacia, et aliquando, si oportet, etiam extraordinaria: cum enim ad resistendum requiratur ingens subsidium ex parte Dei, et magna violentia ex parte patientis, difficulter ab huiusmodi pugnis victor egredietur, qui perseveranter non adjiciet magnam mortificationem, et super omnia validam orationem, centies et millies se commendando, gemendo, et misericordiam petendo ad Crucifixi et Deiparae pedes, lugendo, ex-

clamando, et misericordiam petendo. Alioquin si anima tepescit, et deficit in orando, aut se mortificando, dicit Petruccius, quod ipsa in magno erit periculo ruendi saltem indirecte in aliquam occultam illarum turpium delectationum complacentiam. Itaque, ut deveniamus ad remedia, si confessarius judicare potest nullam omnino adesse culpam in hac tentatione ex parte poenitentis, ipsum ante omnia moneat haec adhibere: jugibus precibus sibi subveniat, frequenter invocando SS. nomina Jesu et Mariae: se diligenter advertat a sensuum voluptatibus: Communionem frequentet: protestetur saepe nolle consentire cuicumque tentationi, aut delectationi quam opera daemonis sentiret: saepe utatur signo crucis (illam ferendo quoque secum), et aqua benedicta; cum ipsa lectum et cubiculum aspergendo: afferat etiam secum aliquam reliquam Sanctorum, et Evangeliorum librum: secum pariter adhibeat exorcismos privatos, dicendo: *Spiritus nequam, in nomine Jesu Christi praecipio tibi, ut a me discedas, et ne me amplius vexes*: hortetur praeterea quod vexatus ille saepe humilietur, et in huiusmodi humilitatis actibus saepe se exercitet; cum Deus aliquando ad aliquam internam superbiam ab anima removendam huiusmodi tentationes permittat.

53. Si quis autem in his tentationibus misere cadit aut earum occasiones magis quaerit quam effugit, huius curatio est valde difficilis; nam huiusmodi peccatores, qui cum demone commercium habent, difficillime ex corde convertuntur. Ex una parte enim erga eos demon dominium quoddam acquirit super eorum voluntates, et ex altera ipsi remanent nimis debiles ad resistendum; indigerent extraordinaria gratia Dei, sed difficillime solet hanc Deus huiusmodi impiis concedere. Verum tamen confessarius, si quis eorum accesserit, non diffidat, sed curet cum ipso summam adhibere charitatem, con-

fortetque dicendo, quod ubi non est voluntas, non est peccatum; hinc si ipse voluntate resistet, minime peccat. In his easibus ante omnia confessarius adversus demonem praemittat exorcismum, saltem privatum, qui certe licitus est hoc modo: *Ego ut Dei minister praecipio tibi, aut vobis, spiritus immundi, ut recedatis ab hac creatura Dei*. Deinde poenitentem interroget, an unquam hostem invocaverit, et cum eo aliquod inierit pactum? an aliquando Fidem negaverit, aut contra ipsam actum aliquem exercuerit? interroget, qua forma ipsi demon appareat, an hominis, mulieris, aut belluae. Tunc enim, si cum illo coit, praeter peccatum contra castitatem et religionem, reus erit peccati fornicationis, aut sodomiae, aut incestus (intellige affectivi), adulterii, aut sacrilegii. Item interroget, quo loco et tempore hoc commercium habuerit? Ostendat ei postea huiusmodi criminis immanitatem, quaeratque eum inducere ad veram conversionem, et confessionem integram faciendam; isti enim perditii homines, etiamsi confiteantur, de facili peccata committunt. Eadem demum remedia supra adnotata illi praescribat, nempe quod saepe ad Deum, et B. Virginem recurra: frequenter nomina Jesu et Mariae invocet: aquam lustralem, et crucis signum adhibeat; aliquam reliquam et Evangelium secum ferat: saepe etiam privatum proferat exorcismum, prout dictum est supra. Differat deinde eum absolvere, sed hortetur ut saepe redeat, ut sic cognosci possit, quomodo se gerat in resistendo hostis invasionibus, et in remediis adhibendis; nec eum absolvat, nisi post longum experimentum: tales enim conversiones, ut diximus, raro sunt verae, et rarissime perseverantes.

PUNCTUM X

QUOMODO SE GERERE DEBEAT CONFESSARIUS IN EXCIP. CONF. MULIERUM.

54. Summe cautus debet esse

confessarius in excipiendis confessionibus mulierum. Et primo notandum quod in Decr. S. C. Episcoporum 24. Jan. 1610. dicitur: *Confessarii sine necessitate audire non debent mulierum confessiones post crepusculum vespertinum, et ante auroram*. Loquendo autem de prudentia confessarii, ipse regulariter in confessionario cum junioribus sit potius rigidus quam suavis, nec permittat illas ante confessionarium accedere, ut sibi loquantur, et multo minus ut manus deosculentur. In actu confessionis non ostendat eas agnoscere; aliqua enim, quae religiosae haberi volunt, aliquando advertentes se nosci a confessario, non faciunt integram confessionem. Imprudentia quoque est conficere oculos in poenitentes, cum e confessionario recedunt, easque per aliquod tempus intueri. Extra confessionarium nec etiam immoretur ad colloquendum cum ipsis in ecclesia, omnemque familiaritatem devitet. Abstineat etiam a recipiendis munusculis; et praecipue ad illarum domos numquam accedat; uno excepto casu gravis infirmitatis, et tunc non nisi vocatus accedat, et tunc magnam adhibeat diligentiam in audiendis illarum confessionibus: unde januam apertam relinquat, sedeat in loco ubi videri possit ab aliis, oculosque in faciem poenitentis numquam defigat. Et hoc praesertim currit, si sint personae spirituales, cum quibus est periculum majoris adhaesionis. Dicebat Ven. p. Sertorius Caputus, diabolus, ad jungendas inter se personas spirituales, ab initio uti praetextu virtutis, ut deinde affectus a virtute transeat ad personam: unde ait s. Augustinus apud s. Thomam (1): *Sermo brevis et rigidus cum his mulieribus est habendus, nec tamen quia sanctiores fuerint, ideo minus cavende; quo enim sanctiores fuerint, eo magis alliciunt et sub praetextu blandi sermonis, immiscet se viscus impiissimae libidinis*. Et idem angelicus Doctor (1) S. Th. opusc. 64. tit. de peric. famil.

(loc. cit.) sic prius dixit : *Licet carnalis affectio sit omnibus periculosa et damnosa, eis tamen pernicioza est magis, maxime quando conversantur cum persona, quæ spiritualis videtur : nam quamvis eorum principium videatur esse purum, frequens tamen familiaritas domesticum est periculum, delectabile detrimentum, et malum occultum bono colore depictum : quæ quidem familiaritas quanto plus crescit, tanto plus infirmatur principale motivum, et utriusque puritas maculatur.* Et subjungit, quod tales personæ hoc non statim advertunt : quoniam diabolus ab initio non emittit sagittas venenatas, sed illas tantummodo quæ aliquantulum feriunt, et augent affectum. Sed brevi hujusmodi personæ eo deveniunt, ut non amplius agant secum tamquam Angeli, quemadmodum cœperant, sed tamquam carne vestiti : vicissim se intuentur, mentesque sibi feriunt blandis allocutionibus, quæ adhuc a prima devotione videntur procedere : hinc alter alterius præsentiam incipit appetere : sicque (concludit) *spiritualis devotio convertitur in carnalem.* Et quidem oh quot sacerdotes qui antea erant innocentes, ob similes adhæiones quæ spiritu cœperant, Deum simul, et spiritum perdididerunt !

Deinde confessarius non adeo mulierum confessionibus sit addictus, ut per hoc homines ad se venientes

audire recuset. Oh qualis miseria est cernere tot confessarios qui impendunt bonam diei partem in audendis religiosis aliquibus mulierculis, quas vulgo dicunt *bizocas* ; et cum postea vident ad se accedere homines aut fœminas uxoratas, qui sunt pleni angustiis, et molestiis, et qui ægre domos et negotia sua relinquere potuerunt, dimittunt eos dicendo : *Habeo aliud quod agam, ite ad alios* : unde fit, ut isti, non inveniuntur cui sua peccata confiteantur, vivant per tot menses et annos sine Sacramentis, et sine Deo. Hoc non est audire confessiones ut Deo placeamus, sed potius ut genio serviamus : quare nescio quale meritum apud Deum sint habituri confessarii illi qui hoc modo suum ministerium exercent. Scio ego, immo et contra aliorum opinionem, qui asserunt esse tempus frustra impensum, teneo esse de hoc fusius loquar capite ultimo ; sed assero quod probi confessarii qui tantum ut Deo placeant confessiones excipiunt (quemadmodum facere consueverunt s. Philippus Neri, s. Joannes a Cruce, s. Petrus de Alcantara, alique) quando cernunt aliquam animam indigentem, præferunt eam animabus devotis, quibus audiendis auxiliandisque, quando confessarius vult, tempus non deerit.

APPENDIX I.

QUOMODO SE GERERE DEBEAT CONFESSARIUS
IN DIRIGENDIS ANIMABUS SPIRITUALIBUS

4. ad 5. §. I. De meditatione.
6. §. II. Circa orationem contemplationis.
7. Et hic agitur de collectione (proprie vocata raccoglimento) naturali, sive otio contemplativo.
8. ad 11. De ariditate supernaturali, distinguendo sensibilem a substantiali.
42. De contemplatione affirmativa et negativa.
43. De collectione supernaturali.
14. De quiete.
45. De caligine.
46. De unionem activa et passiva.
47. De desponsatione spirituali, in quam ingrediuntur elevatio animæ (dicta extasis, raptus, et volatus spiritus).
48. De matrimonio spirituali.
49. et 20. De visionibus.
21. De locutionibus.
22. De revelationibus.
23. et 24. Directio circa omnia præfata dona supernaturalia.
25. ad 27. §. III. Circa mortificationem.
28. ad 36. §. IV. Circa frequentiam Sacramentorum, præsertim Communionis.
37. et 38. Methodus vitæ perfectæ pro persona religiosa.

1. Quod olim dixit Dominus Jeremias : *Ecce constitui te super gentes ut evellas, et dissipas, ædifices et plantes* ; idem nunc repetit singulis confessariis, qui non solum debent evellere vitia ex suis pœnitentibus, sed etiam debent in illis virtutes inserere. Unde expediens est addere hic in fine caput hoc, quod poterit inservire confessariis tyronibus ad dirigendas animas spirituales ad perfectionem. Non sunt quidem expellendi peccatores, ut superius diximus, sed contra opusest etiam multum Deo acceptum sponsas illi adornare, animas scilicet spirituales excolere, ut in totum se illi donent, tradantque. Acceptior est ejus oculis anima sola perfecta, quam mille im-

perfectæ. Unde cum videt confessarius pœnitentem vivere immunem a culpis mortalibus omnem curam adhibere debet, ut eum in viam perfectionis, et divini amoris introducat, illi repræsentando meritum, quod habet Deus ut ametur, et gratitudinem quam debemus Jesu Christo qui nos amavit usque ad moriendum pro nobis; nec non periculum in quo versantur omnes animæ, quæ vocatæ a Deo ad vitam perfectiorem, illi resistunt. In tribus igitur præcipue posita est directio confessarii quoad animas spirituales, scilicet in meditatione et contemplatione, in mortificatione, et in frequentia Sacramentorum, et de omnibus his sigillatim dicemus.

§. I. De Oratione meditationis.

2. Prudens ergo confessarius cum cernit animam aliquam abhorrentem peccata mortalia, et desiderantem progredi in amore divino, ante omnia debet illam disponere ad orationi mentali vacandum, scilicet ad meditationem veritatum æternarum, et bonitatis divinæ. Et quamvis necessaria non sit ad æternam salutem consequendam, sicut est necessaria petitio; nihilominus videtur valde necessaria animabus, ut in Dei gratia perseverent. Cum reliquis pietatis operibus potest peccatum consistere; sed non possunt cohabitare oratio, et peccatum. Anima aut relinquet orationem aut peccatum. Dicebat s. Theresia : *Anima que in oratione perseverat, quotquot illi peccata opponat diabolus, tandem pro certo habeo quod eam Dominus ad salutis portum conducat.* Et ideo diabolus nullum aliud exercitium tam quærît impedire, quam illud orationis, quo-